

Tradicionalne hiše na Slovenskem

Izbor hiš za projekt Home GREEN Home

Uvod

- ✚ Slovensko ozemlje je veliko nekaj več kot 20.000 km², vendar se na našem ozemlju prepletajo alpski, panonski in sredozemski kulturni vplivi.
- ✚ V Sloveniji poznamo več tipov tradicionalnih bivalnih hiš. Naša država med Italijo, Avstrijo in Hrvaško je bila nekoč razdeljena na pet zgodovinskih pokrajin: Kranjsko, Koroško, Štajerska, Primorska in Prekmurje.
- ✚ Danes se ta delitev države ohranja v pogovoru med ljudmi in tudi v stilnih značilnostih tradicionalnih hiš.
- ✚ V le nekaj urah vožnje z avtomobilom lahko spoznamo lepoto vseh tradicionalnih hiš na Slovenskem. Predstavili pa bomo le tri najbolj zanimive: kraško hišo, alpsko hišo in prekmursko hišo.

Kraška hiša v Štanjelu

KRAŠKA HIŠA V ŠTANJELU

✚ Štanjel je utrjeno naselje, ki se v terasah razprostira po pobočju griča.

✚ Kraška hiša naj bi sodila v 14. ali 15. stoletje (romanika). Sprva je služila kot gospodarsko poslopje, kasneje pa hišo predelali in jo spremenili v bivalno hišo. Spodnji del hiše je postala shramba, zgoraj pa je bil enoten bivalni prostor. Okvirji oken v nadstropju so iz nepravilno obdelanega kraškega kamna.

✚ Tudi sama hiša je kamnita, zidana je brez malte (suha gradnja), pokrita pa je s 'skrlami' (tanke kamnite plošče). Ker na Krasu primanjkuje vode, ima hiša tudi lastno 'štirno', kjer se zbira kapnica. Do 'štirne' priteče voda po kamnitih žlebovih.

Alpska hiša v Kranjski gori

✚ Liznjekova domačija je pristna alpska hiša", ki leži ob glavni deželni cesti. Današnja podoba domačije je nastala ob koncu 18. stoletja.

✚ Hiša ima zidano klet in pritličje, nadstropje pa je leseno. Krita je z lesenimi 'skodlami'. Bogastvo domačije se kaže v poslikani fasadi, šivanimi robovi hiše, kamnitim portalom in rezljano ograjo 'ganka'.

LIZNEJKOVA DOMAČIJA V KRANJSKI GORI

✚ Običajno imajo take hiše v pritličju hlev za živino, v nadstropju pa senik in bivalne prostore. Taka razporeditev prostorov je značilna za kraje z debelo snežno odejo, saj spodnji prostori za živino 'ogrevajo' tudi zgornje bivalne prostore.

Panonska hiša v Gorišnici

- ✚ Dominkova hiša je tipična panonska hiša, ki se je gradil na vzhodnem delu Slovenije, kjer je začetek panonske nižine. V pokrajini prevladuje ravnina z ilovnato zemljo, zato se ta material uporabljali tudi pri graditvi hiše.
- ✚ Hiše so bile preproste, majhne in poceni. Bogatejša hiša je bila najprej zgrajena iz lesa, nato pa so jo na debelo premazali z ilovico, ki ji je bila primešana slama. Potem, ko so nanесли še tanjši sloj ilovice, so celotno hišo pobelili z apnom. Spodnji del hiše so prebarvali s sivo barvo. Hiša je krita z rženo slamo.
- ✚ Bivalni deli hiše in gospodarski del sta bila pod eno streho. Poleg bivalnih prostorov je hiša imela še leseno stranišče, a to je bilo zunaj hiše in brez tekoče vode (stranišče na štrbunk).

DOMINKOVA HIŠA V
GORIŠNICI